

En vidräkning med otidsenliga manliga tankemönster

13-01-04

Victoria Andersson
Sharing Waters
C Göran Karlsson
Konsthallen, Luleå

Bland många nutida kvinnliga konstnärer har broderiet fått något av en renässans. Med stygn efter stygn byggs linjer och ytor upp till bilder. Det idoga och tidskrävande arbetet ger en djupdimension åt bilderna. Den tunna tråden och de fria stygnen ger dessutom en speciell nerv åt varje linje, lite spretigt, som tecknad med ett ritstift.

Victoria Andersson, som just nu ställer ut i konsthall I på Kulturens hus, har på senare år gått upp i format i sina broderier. Hon syr med svart eller röd tråd. Ibland gör hon texturerade ytor av sina stygn men oftast blir det ett slags konturteckningar. Stundtals broderar hon på ett tunt vitt tyg som monterats ovanpå ett mönstrat vilket ger liv och en bakomliggande rumslighet i de annars helvita ytorna. Andersson har även ett tredimensionellt spår i sin konst. Vi har tidigare sett hennes textilsulpturer i form av hundar. I den här utställningen har även skogen fått en skulptural gestaltning.

Jag upplever verken Uppväxt och Återväxt som referenser till barndomens skogar fulla av äventyr och möjligheter. Men uppväxten i Kiruna och den grabbiga machokulturen i Malmfälten, där naturexploatering tycks vara den enda ledstjärna i tillvaron, ger även andra mer nedslående spår i bildberättelserna.

I bilden Sudden death kombineras hockeyplanens scenografi med ändträets årsringar som en påminnelse om de offer naturen gör för grabbarnas underhållning. Bilden Kalhygge visar på samma polarisering. Broderiet Jägarexamen visar en flicka som själv skjutit sig ett gosedjur att leka med. Flickans långa hår döljer ett par hängande haröron. Möjligen en antydning om att hon själv en dag kan bli ett villebråd i manssamhällets jakt på troféer.

Det finns ett klart feministiskt genusperspektiv i Victoria Anderssons bilder. En vidräkning med otidsenliga manliga tankemönster som, om de tillåts få fritt spelrum, kommer att leda oss alla i fördärvet. Hon sätter sitt hopp till att barnen vår Framtid tar ett större ansvar för vårt gemensamma livsrum.

Är alla videofilmer som konstnärer spelar in automatiskt konst? Den frågan inställer sig när jag ser utställningen Sharing Waters som visas i projektrummet och i konsthall II. Här har Gülsün Karamustafa från Istanbul, Heta Kuchka från Helsingfors samt Maria Ängquist Klyvare från Stockholm funderat över det här med offentliga bad och vad som händer om de försvinner.

Kuchka filmar med fixerad kamera ett Portrait of a Young Man. I en knökfull het herrbastu, där ångan softar kameralinsen, sitter unga män, alla med mer eller mindre rakade skallar. Vartefter får en efter en nog och går ut ur bastun. Kvar blir en enda ung man. That's it. Han vann uppenbarligen bastutävlingen. Man kan ju naturligtvis fundera och yvas över en sådan prestation, men det känns ungefär lika upphetsande och meningsfullt som att övervara ett höjdhoppsmästerskap med igelkottar.

Keramikern Maria Ängquist Klyvare, som för övrigt visade den tankeväckande utställningen China girl för inte så länge sedan på konsthallen, har gjort en video som hon kallar Solitude. Den inleds med vackra naturbilder och avslutas med att kvinnor och män badar tillsammans i en bastu varefter de hoppar i sjön. Och? Gülsün Karamustafa har gjort en film om ett nedlagt turkiskt bad som hon aldrig kom att besöka medan det var i drift. Folk har fått egna badrum och slutat gå på offentliga bad. Så kan det bli. Det är som med hjulångare och hålkort, de ersätts av andra saker. Filmerna kan möjligen intressera som medelmåttiga dokumentärer eller nostalgiska reportage men vari ligger det konstnärliga i dessa produktioner? Det undandrar sig min bedömning.

Missmodig kliver jag in i konsthall III.

I C Göran Karlssons utställning återfår jag dock hoppet och sinnesfriden. Här möter jag ett måleri som lyfter mig över trivialiteterna. Ett konstruktivistiskt måleri med några få undantag, befriat från litterära anspråk men med skärpa och balans i färg och form. Karlsson har gått från ett förenklat realistiskt måleri till ett abstrakt konkret dito. Han arbetar nästan vetenskapligt med färger och former som en Piet Mondrian eller en Johannes Itten vilka laborerade med färgernas lägen i bildplanet. Framför, bakom, kallt och varmt. Tungt möter lätt, dynamik ställs mot jämvikt.

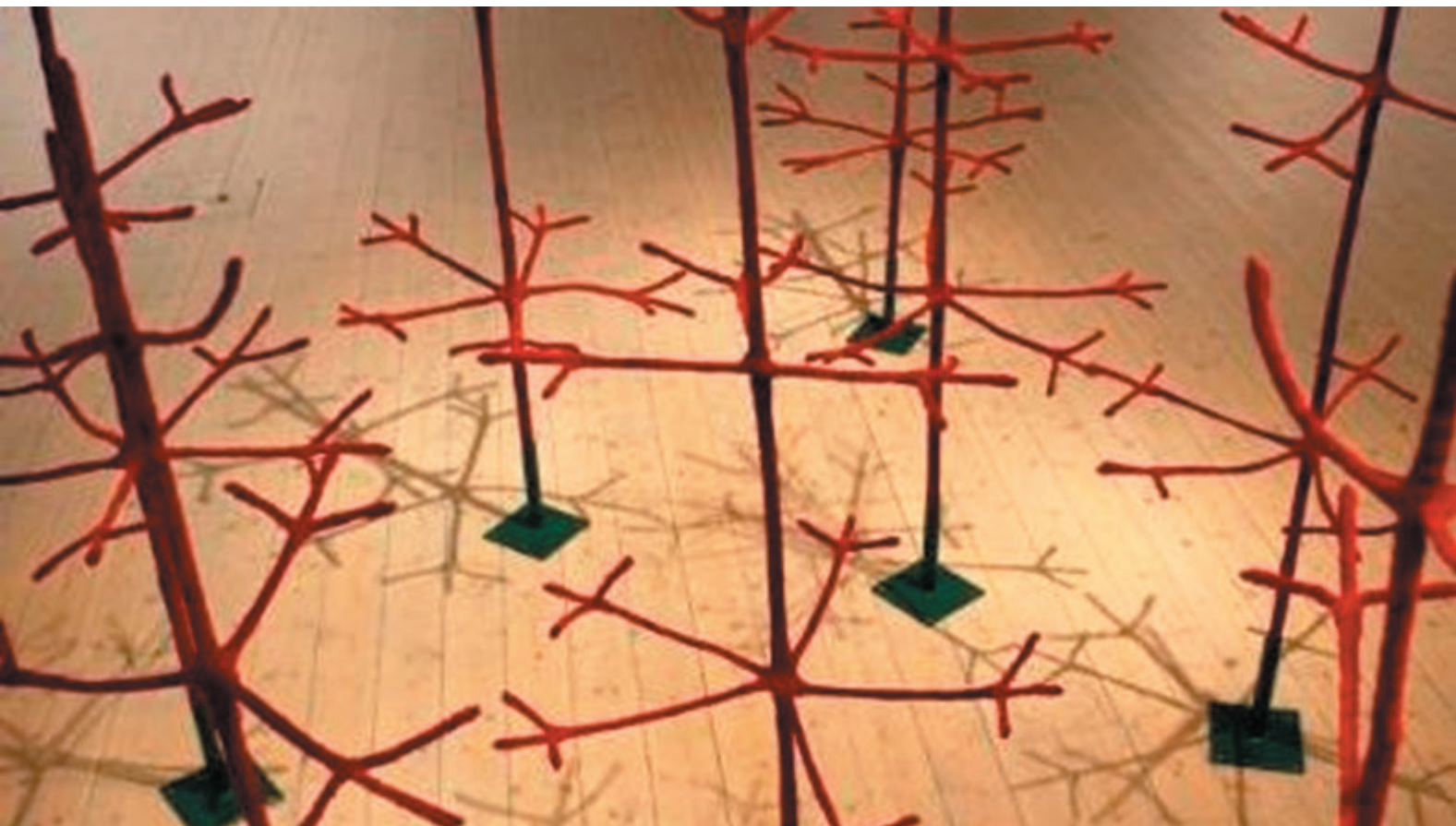
Undantagen är ett par självporträtt där man i det geometriska mönstret anar ansikten. Ett annat undantag är bilden Utväg där man kan ana en strålände sol som lyser in genom en glugg i bildplanet. Här närmar han sig de prismatiskt brutna landskapsbilder som Cai Poulsen presterade.

Detta är inte direkt sagt som beröm. Karlsson arbetar företrädesvis med den matta opaka temperan utan fördrivningar. Temperan, har en förmåga att lägga sig i plan på den plats där man har applicerat den. Det innebär att det endast är färgens klang, valör och temperatur som avgör var i bildplanet den hamnar, det vill säga vilken djupverkan den ger, när den ställs mot andra färger. Den lilla serigrafin Vingård som påminner om den sene Mondrians Broadway Boogie Woogie är en lyrisk, musikalisk och rytmisk färgupplevelse som får en nästan att ta danssteg.

För att inte tala om den stora målningen Hoppet, den gjorde min dag!

Bertil Sundstedt

Webbadress: <http://www.kuriren.nu/kultur/en-vidrakning-med-otidsenliga-manliga-tankemonster-6698229.aspx>

Återväxt, skulpturgrupp